

SLOVENSKI JADRAN

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA KOMUN KOPRSKEGA OKRAJA

KOPER — 16. FEBRUARJA 1962

Poštarna plačana v gotovini

LETO XI. — STEV. 8

ŠIROKO POSVETOVANJE O VPRAŠANJIH FINANSIRANJA ŠOLSTVA V KOPRSKEM OKRAJU

Vsklajeni predlogi o finansiranju šolstva

Zdi se, da bodo potrebne številjite in široke razprave okrog vprašanja šolstva, kajti temeljni zakon o finansiranju je prinesel, prinaša in bo še prinašal velike spremembe v življenju izobraževalnih ustanov. Cilji, ki jih želi uresničiti zakon, so znani, zdaj pa gre za vsklajevanje poti, da bi te cilje dosegli. V ta namen je sklical okrajni svet za šolstvo in telesno kulturo pretekli teden posvetovanje, na katerega so povabili vse predsednike občinskih svetov, predsednike občinskih skladov za šolstvo, občinske referente za šolstvo in predstavnike zbornic koprskega okraja.

Po zveznih in republiških pri-

poročilih, je rekel uvodoma predsednik sveta Leon Perhavc, smo dolžni odpraviti zastareli administrativni način finansiranja šol, toda obenem zagotoviti tem šolam skladno z gospodarskim razvojem zadostna in redna sredstva, tako za osnovno dejavnost kakor za investicije. Mobilizator zbiranja teh sredstev morajo biti ljudski odbori, ki naj omogočijo šolam finančno samostojnost in s tem v zvezi razvoj družbenega upravljanja, obenem pa spremenojo status učitelja — uradnika v javnega družbenega delavca.

Načelni sporazum posvetovanja je bil v dogovoru, naj bi finansiranje šolstva potekalo strogo po teritorialni pripadnosti in dogovoru medobčinskega sofinansiranja v okviru okraja. Predstavniki občin so razpravljali o vireh in višini družbenih skladov v komunah za posamezne vrste šol in vzgojnih ustanov (osnovne šole, šole za dopolnilno izobraževanje, gimnazije, učiteljske in srednja ekonomika, poklicne šole, šolski centri — kovinarski, gozdarski in pomorski, šola za zdravstvene delavce, posebne šole, dijaški domovi, internati, predšolski zavodi in otroško varstvene ustanove).

Zedinili so se, naj bi družbeni skladi zagotovili šolam sredstva globalno, in sicer najmanj 20% višja kot lani. Od tega viška naj bi šlo 15% za osebne dohodke prostvenih delavcev, 5% pa za višje materialne izdatke, pri čemer je všet tudi amortizacijski sklad. Vendar vse kaže, da bo v

večini občin mogoče povišanje le za 15%, kljub temu da bi bilo treba razen vsega tega zagotoviti tudi intenzivno investicijsko dejavnost za izgradnjo novih šolskih prostorov zlasti za osnovne in strokovne šole.

Na posvetovanju je obveljalo še mnogo, naj bi se vsa sredstva za finansiranje šolstva v komuni stekala preko družbenih skladov za šolstvo, ker bo le tako mogoča vsklajena in enotna evidecna. Ti sta sredstva pa, ki jih dajejo šolski skladom občinski ljudski odbori, naj se določijo v odstotku od vseh proračunskega dohodka, ker bo tako omogočen avtomatičen in reden dotoč sredstev v sklad. To prakso so lani že imeli v Postojni in Piranu ter se je dobro obnesla. Vsi predsedniki občinskih ljudskih odborov so na predlog pristali.

Pri skupnem finansiranju šol, pri katerem sodeluje več komun oziroma gospodarskih organizacij ali zavodov, pa naj veljajo samo vnaprej sklenjeni sporazumi, to je pogodbe med ustanovitelji in ostalimi soudeleženci finansiranja, ki si pridobjo s tem tudi pravico soustanoviteljev.

Za reševanje problemov izobraževanja in šolstva sploh je nujno povečati udeležbo in vlogo gospodarskih organizacij in zbornic. V sporazuju z občinskimi ljudskimi odbori naj prispevajo gospodarske organizacije iz sredstev en odstotek od izplačanih osebnih dohodkov, iz svojih skladov skupne porabe in iz ostalih virov, s

katerimi prosti razpolagajo, zbornice pa iz sredstev članskih prispakov, čim več za investicije in za osnovno dejavnost izobraževalnih ustanov.

Le s tako zagotovljeno materialno bazo našim šolam in vzgojnim ustanovam in z vzporedno krepitevijo samoupravljanja bomo razvijali šolstvo skladno z rastjo gospodarstva in drugih družbenih služb ter

Z. L.

ZBORI VOLIVCEV V IZOLI

Danes in jutri, to je v petek in soboto, bodo v izolski občini zbori volivcev, na katerih bodo razpravljal o tezah družbenega programa in proračuna izolske komune za leto 1962.

Vsi ga radi berejo

RAZPRAVA O AKTUALNIH GOSPODARSKIH PROBLEMIH V KOPRU

Javna tribuna brez javnosti

Prijazno in vedro nas je sprejela, da smo taisti hip čutili, da ima prav zagotovo rada tudi »Slovenski Jadran«. V tesni divaški kuhinji si je mimogrede posadila na glavo poštarsko čepico, čez ramo pa vrgla poštarsko torbo. Héérkiči sta se stisnili na divanček, večja zvedava, manjša ljubko nakremčena. Tako: zdaj vam pa že lahko predstavimo tovarisko Cirilo Krajnc.

Po Lokvi, Preložah in Gorjenjem dan za danem raznaša pošto. Tisti dan smo prišli prepozno. Vaščani so nam povedali, da vsak dan urno prevozi in prekrizi na kolesu svoj poštni teren, najsi čez Kras brije burja ali zge sonce.

»Takole devetnajst kilometrov bo menda vsak dan moje poti s poštarsko torbo,« pripoveduje Cirila Krajnčeva, ko se nam neprisiljeno razveže beseda in nam ni več nerodno, ker smo prišli v hišo kot ne-povabljeni gosti.

Punčki čakata na večerjo. Pohitimo zato!

»Če vam povem tako, kakor čutim in sem po teh vaseh okoli Divače spoznala, bi rekla, da ljudje zelo radi berejo Slovenski Jadran,« pravi Cirila Krajnčeva potlej, ko je naš fotoreporter opravil svojo nalogo.

»Vključila sem se prav rada v vašo akcijo. Po hišah govorim z ljudmi o Slovenskem Jadranu. In mislim, da ne bo ostalo samo pri besedah...«

Z lepšim obetom bi nam Cirila Krajnčeva ne mogla posreči, kajne! (ž)

Razgovor o skupnih problemih

Minuli torek so se v Sežani se-stali predstavniki okrajnih odborov SZDL Gorica in Koper. Pogovorili so se o nekaterih skupnih vprašanjih, ki zanimajo oba okraja. Med drugim je bilo govorja tudi o finansiranju Radia Koper, izmenjali pa so tudi številne delovne izkušnje o delovanju Socialistične zveze v zadnjem

času. Ugotovili so, da so takšni šestanki izredno koristni in da naj bi v bodoče postali stalna oblika medsebojnega sodelovanja.

Oba okrajna odbora SZDL bosta o namenu in rezultatih se-sztanki dala poročilo tudi v glasilu Socialistične zveze na svojem področju — v Primorske novice in Slovenski Jadran.

Ob večji udeležbi, pa tudi ob večji prizadetosti udeležencev javne tribune, bi ta lahko bila veliko večja pomoč v pripravi na bližnje zbrane volivcev, kjer bodo občani o teh vprašanjih sprejemali priporočila občinskega ljudskemu odboru in s tem neposredno sodelovali pri odločjanju o teh zadevah.

-sič

Te dni pa je tovarš Tito na trdnevniem neuradnem obisku v Sudanu, kjer se bo sestal s predsednikom Abudom.

Izbrani odbor okrajnega odbora SZDL v Koperju je na svoji zadnji seji minuli ponедeljek razpravljal o dejavnosti in problemih okrajne Zveze priateljev mladine. S tem v zvezi izrekla svoje javno priznanje in zahvalo vsem organizatorjem jugoslovenskih pionirske iger v zadnjih dveh letih kakor tudi vsem tistim, ki so pri njihovi izvedbi kakorkoli sodelovali in dali za njihov večji uspeh tudi materialno pomoč.

Jugoslovanske pionirske igre so obsegle tako širok krog mladine,

da lahko govorimo o najširši akciji pionirjev v zadnjih letih, kar moč.

Okrajni odbor SZDL Koper pa pričakuje, da bodo prav tako uspele tudi letošnje pionirske igre, ki bodo potekale v znamenju razvijanja telesne kulture,

saj smo pripravljeni, da jim bodo vsi kakor doslej nudili svojo po-

potrošnje in možnosti kmetijskimi zadrgami na obali

je neposredno vplivalo na njihovo množično organiziranost, obenem pa pripravilo tudi h kvalitetnemu delu. Znano je, da so številni pionirski odredi po komunah našega okraja odnesli med številnimi drugimi tudi ne-knjiprški in celo zvezne nagrade.

Izbrani odbor okrajnega odbora SZDL v Koperju je na svoji zadnji seji minuli ponedeljek razpravljal o dejavnosti in problemih okrajne Zveze priateljev mladine. S tem v zvezi izrekla svoje javno priznanje in zahvalo vsem organizatorjem jugoslovenskih pionirske iger v zadnjih dveh letih kakor tudi vsem tistim, ki so pri njihovi izvedbi kakorkoli sodelovali in dali za njihov večji uspeh tudi materialno pomoč.

Jugoslovanske pionirske igre so obsegle tako širok krog mladine,

da lahko govorimo o najširši akciji pionirjev v zadnjih letih, kar moč.

Okrajni odbor SZDL Koper pa pričakuje, da bodo prav tako uspele tudi letošnje pionirske igre, ki bodo potekale v znamenju razvijanja telesne kulture,

saj smo pripravljeni, da jim bodo vsi kakor doslej nudili svojo po-

potrošnje in možnosti kmetijskimi zadrgami na obali

je neposredno vplivalo na njihovo množično organiziranost, obenem pa pripravilo tudi h kvalitetnemu delu. Znano je, da so številni pionirski odredi po komunah našega okraja odnesli med številnimi drugimi tudi ne-knjiprški in celo zvezne nagrade.

Izbrani odbor okrajnega odbora SZDL v Koperju je na svoji zadnji seji minuli ponedeljek razpravljal o dejavnosti in problemih okrajne Zveze priateljev mladine. S tem v zvezi izrekla svoje javno priznanje in zahvalo vsem organizatorjem jugoslovenskih pionirske iger v zadnjih dveh letih kakor tudi vsem tistim, ki so pri njihovi izvedbi kakorkoli sodelovali in dali za njihov večji uspeh tudi materialno pomoč.

Jugoslovanske pionirske igre so obsegle tako širok krog mladine,

da lahko govorimo o najširši akciji pionirjev v zadnjih letih, kar moč.

Okrajni odbor SZDL Koper pa pričakuje, da bodo prav tako uspele tudi letošnje pionirske igre, ki bodo potekale v znamenju razvijanja telesne kulture,

saj smo pripravljeni, da jim bodo vsi kakor doslej nudili svojo po-

potrošnje in možnosti kmetijskimi zadrgami na obali

je neposredno vplivalo na njihovo množično organiziranost, obenem pa pripravilo tudi h kvalitetnemu delu. Znano je, da so številni pionirski odredi po komunah našega okraja odnesli med številnimi drugimi tudi ne-knjiprški in celo zvezne nagrade.

Izbrani odbor okrajnega odbora SZDL v Koperju je na svoji zadnji seji minuli ponedeljek razpravljal o dejavnosti in problemih okrajne Zveze priateljev mladine. S tem v zvezi izrekla svoje javno priznanje in zahvalo vsem organizatorjem jugoslovenskih pionirske iger v zadnjih dveh letih kakor tudi vsem tistim, ki so pri njihovi izvedbi kakorkoli sodelovali in dali za njihov večji uspeh tudi materialno pomoč.

Jugoslovanske pionirske igre so obsegle tako širok krog mladine,

da lahko govorimo o najširši akciji pionirjev v zadnjih letih, kar moč.

Okrajni odbor SZDL Koper pa pričakuje, da bodo prav tako uspele tudi letošnje pionirske igre, ki bodo potekale v znamenju razvijanja telesne kulture,

saj smo pripravljeni, da jim bodo vsi kakor doslej nudili svojo po-

potrošnje in možnosti kmetijskimi zadrgami na obali

je neposredno vplivalo na njihovo množično organiziranost, obenem pa pripravilo tudi h kvalitetnemu delu. Znano je, da so številni pionirski odredi po komunah našega okraja odnesli med številnimi drugimi tudi ne-knjiprški in celo zvezne nagrade.

Izbrani odbor okrajnega odbora SZDL v Koperju je na svoji zadnji seji minuli ponedeljek razpravljal o dejavnosti in problemih okrajne Zveze priateljev mladine. S tem v zvezi izrekla svoje javno priznanje in zahvalo vsem organizatorjem jugoslovenskih pionirske iger v zadnjih dveh letih kakor tudi vsem tistim, ki so pri njihovi izvedbi kakorkoli sodelovali in dali za njihov večji uspeh tudi materialno pomoč.

Jugoslovanske pionirske igre so obsegle tako širok krog mladine,

da lahko govorimo o najširši akciji pionirjev v zadnjih letih, kar moč.

Okrajni odbor SZDL Koper pa pričakuje, da bodo prav tako uspele tudi letošnje pionirske igre, ki bodo potekale v znamenju razvijanja telesne kulture,

saj smo pripravljeni, da jim bodo vsi kakor doslej nudili svojo po-

potrošnje in možnosti kmetijskimi zadrgami na obali

je neposredno vplivalo na njihovo množično organiziranost, obenem pa pripravilo tudi h kvalitetnemu delu. Znano je, da so številni pionirski odredi po komunah našega okraja odnesli med številnimi drugimi tudi ne-knjiprški in celo zvezne nagrade.

Izbrani odbor okrajnega odbora SZDL v Koperju je na svoji zadnji seji minuli ponedeljek razpravljal o dejavnosti in problemih okrajne Zveze priateljev mladine. S tem v zvezi izrekla svoje javno priznanje in zahvalo vsem organizatorjem jugoslovenskih pionirske iger v zadnjih dveh letih kakor tudi vsem tistim, ki so pri njihovi izvedbi kakorkoli sodelovali in dali za njihov večji uspeh tudi materialno pomoč.

Jugoslovanske pionirske igre so obsegle tako širok krog mladine,

da lahko govorimo o najširši akciji pionirjev v zadnjih letih, kar moč.

Okrajni odbor SZDL Koper pa pričakuje, da bodo prav tako uspele tudi letošnje pionirske igre, ki bodo potekale v znamenju razvijanja telesne kulture,

saj smo pripravljeni, da jim bodo vsi kakor doslej nudili svojo po-

potrošnje in možnosti kmetijskimi zadrgami na obali

je neposredno vplivalo na njihovo množično organiziranost, obenem pa pripravilo tudi h kvalitetnemu delu. Znano je, da so številni pionirski odredi po komunah našega okraja odnesli med

Yedja delegacije tržaških komunistov Vittorio Vidali daje ob zadnjem obisku v Kopru na sedežu okrajnega komiteja ZKS izjavo za poslušalce Radija Koper

Vodilni tržaški komunisti v Kopru

Sprejem na OK ZKS — Posebna
Vidalijeva izjava za Radio Koper

Na svojem povratku s trednega obiska v Sloveniji se je v četrtek, 8. t. m., 7-članska delegacija tržaške federacije KPI ustavila tudi v Kopru, kjer je v dvorani OK ZKS prišlo do prvega sestanka med vodilnimi funkcionarji KPI na Tržaškem in predstavniki Okrajnega komiteja ZKS v Kopru. Tržaško delegacijo so sestavljali: **Vittorio Vidali**, član CK KPI in njen poslanec za tržaško področje; **Giuseppe Burlo**, član KPI; **Mario Colli**, član sekretariata tržaškega pokrajinskega komiteja KPI; **Marin Bernetti**, član tajništva tržaške federacije KPI; **Davide Pescatori**, org. sekretar federacije KPI; **Alojz Pirc**, župan občine Zgonik; **Gordan Pako**, župan občine Milje in **Luciano Padovan**, občinski svetnik iz Trebevčice.

Sekretar našega okrajnega komiteja v član Izvršnega komiteja CK ZKS tovarš **Albert Jakopic-Kajtimir**, ki je tržaško delegacijo KPI spremil na njeni poti (Ljubljana—Maribor—TAM—Tovarna aluminija Kidričevo—Pohorje itd.), je v svoji pozdravnini besedi omenil obilico vtišov delegacije, saj so njeni člani pri našem upravljanju videli, se pogovarjali z našimi upravljavci itd., nato pa je dejal, da bomo tudi v prihod-

LEP JUBILEJ

V Portorožu živi upokojeni pek, borec in revolucionar, vojni invalid in rezervni oficir Romeo Verginella-Jura, ki prav te dni slavi štiridesetletnico svojega revolucionarnega delovanja.

Pravzaprav je bil sodelavec Komunistične partije v Trstu (doma iz Križe) že leta 1921, vendar pa zaradi svoje mladosti (rojen leta 1909) ni bil še vključen kot reden član v stranko. Februarja 1922 pa je postal član in funkcionalist mladinske sekcije KP, kjer se je takoj izkazal, da je bil že leta 1923 klub svoji mladost-

nje radi tržaškim tovarišem pokazali in pojasnili prav vse, kar bi jih v naši socialistični stvarnosti zanimalo. Posebej je opozoril na naš internacionalistični način reševanja vprašanj v zvezi z italijansko manjšino in povabil, naj bi tržaški tovariši pri nas proučili zlasti ta problem.

Za pozdrav se je toplo zahvalil **VITTORIO VIDALI**, član CK KPI in njen poslanec za tržaško področje; **Giuseppe Burlo**, član KPI; **Mario Colli**, član sekretariata tržaškega pokrajinskega komiteja KPI; **Marin Bernetti**, član tajništva tržaške federacije KPI; **Davide Pescatori**, org. sekretar federacije KPI; **Alojz Pirc**, župan občine Zgonik; **Gordan Pako**, župan občine Milje in **Luciano Padovan**, občinski svetnik iz Trebevčice.

Sekretar našega okrajnega komiteja v član Izvršnega komiteja CK ZKS tovarš **Albert Jakopic-Kajtimir**, ki je tržaško delegacijo KPI spremil na njeni poti (Ljubljana—Maribor—TAM—Tovarna aluminija Kidričevo—Pohorje itd.), je v svoji pozdravnini besedi omenil obilico vtišov delegacije, saj so njeni člani pri našem upravljanju videli, se pogovarjali z našimi upravljavci itd., nato pa je dejal, da bomo tudi v prihod-

pozdrav se je toplo zahvalil **VITTORIO VIDALI**. V nadaljevanju svojega govora je izrazil iste misli, ki jih je nato za posebno izjavo za Radio Koper objekoval takole:

»Naš obisk v Kopru ima seveda poseben pomen sprito enotnosti, ki je še v preteklosti vladala med prebivalstvom na naših področjih, enotnosti, ki je prišla zlasti do izraza v boju proti nacifašizmu. Moram reči, da smo odpovedali kot gostje vaše Zvezde komunistov v Sloveniji z dolčeno zaskrbljenoščjo. Led se je začel taliti nekoliko pozno, je pa to dokončno teljenje.«

Tudi z vami želimo vzpostaviti prisrčne, tesne in vsakodnevne odnose. Današnji naš prvi stik je krajši, ker smo samo na prehodu in se vračamo v Trst. Povrnili pa se bomo spet s kvalificirano delegacijo, razpravljali bomo z vami, razpravljali o problemih narodnosti manjšine in bomo nadvse zadovoljni, ko bomo poslušali, kako manjšina pri vas živi in dela.

Rekel sem že, da se vračamo zadovoljni in da se bomo k vam še povrnili, da bi bolje razumeli vašo socialistično stvarnost. Prepričani smo, da vi želite zgraditi socializem, in da imate vašo pot v socializem in da vam morajo v tem prizadevanju vsi pomagati. Mi bomo v ta namen storili po naših najboljših močeh vse, kar moremo. Seveda nebo še ni jasno, imamo še oblake, ker je vihar trajal 14 let. Skupaj z vami bomo razprteli te oblake, da bi zopet zasijalo sonce.«

S tem pozdravljam vaše vodilne tovariše in pozdravljam vas v upanju, da se bomo v kratkem zopet videli in razpravljali z vami skupnih problemih.«

Nato sta govorila še predsednik OLO Koper tovarš **Albin Dujc** in **MARINA BERNETIC**.

Po vrtnitvi v Trst je delegacija

Aktualna in hkrati zelo pereča tema okrog otroškega varstva in ekonomskih cen vzgojnih varstvenih ustanov, o čemer so razpravljali Izolčani na svoji tretji javni tribuni SZDL, je živo zainteresirala najširšo javnost. O tem, kako vskladiti ekonomiske cene vzgojnih in varstvenih ustanov s plačilno zmogljivostjo staršev, sicer jasno nakazuje resolucija Izvršnega sveta LRS, vendar je nov sistem finansiranja vzgoj-

nih ustanov, v našem primeru otroškega vrtca, pokazal v praksi nekatere težave, okrog katerih so se najdlje pomudili tudi na izolčki javni tribuni.

Gre predvsem za to, kako zagotoviti otroškemu vrtcu dodatna sredstva, torej razliko za kritje dejanskih stroškov, kajti po zadnjem sklepu upravnega odbora te predšolske vzgojne ustanove bodo starši plačevali 60 odstotkov oskrbnike, ostali 40 odstotkov pa naj bi črpali iz proračuna občine, oziroma iz občinskega sklada za šolstvo. Ker pa je kazno, da po sedanjem predlogu občinskega proračuna izdatki znatno presegajo proračunske dohode, na občini pravijo, da bi na račun dotacije otroškemu vrtcu moralni znižati postavko za šolstvo. Vendar tega v nobenem primeru ne kaže uresničiti, saj je finansiranje šolstva še vedno rakava rana naših komun.

Po zadnjem predlogu bo znašala oskrbnina v otroškem vrtcu 12.500 din za otroka mesečno; od tega odpad na starš 7500 din, 5000 dinarjev oziroma 40% pa naj bi krija občina iz svojega proračuna.

Kaj pravijo na to Izolčani in kakšne predloge so ponudili v razpravo?

Dobršen del udeležencev javne tribune se je ogreval za to, da bi kolективi prispevali del oskrbnine za otroke svojih delavnikov. Vendar po določenem kluču — po ustvarjenem brutu proizvodov, po številu zaposlenih in podobno. Razumljivo je namreč, da bi se podjetja v pogojih individualnega obravnavanja pomoči otepalna mater z več otroki. Udeleženci so želeli, da bi zaradi tega v nobenem primeru ne kaže uresničiti, saj je finansiranje šolstva še vedno rakava rana naših komun.

Udeleženci javne tribune so se med drugim zavzeli tudi za to, da bo treba v najkrajšem času v Izoli odpreti večji otroški vrtec in urediti vredne igrišča.

Naj opozorimo, da je medtem izolčki otroški vrtec že bil vključen v stanovanjsko skupnost in tudi načrtno začeta akcija o ureditvi večjega otroškega vrtca kaže, da so se v Izoli lotili vpravljati v sedanjih okoliščinah nezadelen.

Tretji dogodek tega tedna, ki je zelo presenetil svetovno javnost, je nepričakovana zamenjava ameriškega pilota Powersa in sovjetskega polkovnika Abela. Kakor je znan, je bil pred leti sovjetski polkovnik Rudolf Abel zaradi vohunstva v ZDA obsojen na 30 let ječe, ameriški pilot Gary Powers pa zaradi poleta preko sovjetskega ozemlja 1. maja 1960 na 10 let ječe. Zamenjava oba vojaških osebnosti, ki sta bili obsojeni zradi špijonaže, je bila minuto sotoči v Berlinu. Iz Moskve poročajo, da je bil v zrak potlosti ameriškega pilota razumevanje Vrhovnega sovjeta ZSSR, ki je proučil prečno Powersovo družino za potlostitev, kakor tudi Powersovo priznanje dejanja, ki ga je zagrešil.

Znan mi je bil v bližini Brestovice zapuščen kamnolom, iz katerega sem s pomočjo domaćinov zbral dovolj lepega kamna stalaktita. Domaćini so mi pri tem delu z zadovoljstvom in brezplačno pomagali. Prav tako brezplačno nam je izdelal načrt za spomenik znanec, inženir. Z načrtom za spomenik so se strinjali domaćini, odobrila pa sta ga tudi občinski in okrajni odbor ZB.

V prepričanju, da bo načrt odobril tudi Glavni odbor ZB Slovenije v Ljubljani, sem ves čas po vojni želel, da bi žrtvam v Brestovici postavili primeren spomenik. Misel sem sprožil že pred petimi leti, saj je bila ta vasi skoraj edina na Krasu in ob meji, ki spomenika padlim v NOB še ni imela.

Kot upokojen, izučen kamnosek, sem bil pripravljen in obljubil, da prevzemam v celoti brezplačno izdelavo spomenika.

Pred letom in pol je moja misel rodila prve uspehe. Zbral sem v Ljubljani stanujoča prebivalce v Brestovice v pripravljeni odbor, Istočasno smo obnestili o tem krajevni odbor ZB, ki je z našim načrtom soglašal. Prideli smo zbirati prostovoljne prispevke

med domaćini in ostalimi svojci padlih partizan ter v podjetjih in ustanovah. V tej prvi nabiralni akciji smo zbrali približno 100.000 dinarjev.

Ceprav živim že več kot tri deset let v Ljubljani, sem ves čas po vojni želel, da bi žrtvam v Brestovici postavili primeren spomenik. Misel sem sprožil že pred petimi leti, saj je bila ta vasi skoraj edina na Krasu in ob meji, ki spomenika padlim v NOB še ni imela.

Brestovica je moja rojstna vas na Krasu. Ceprav sem odšel iz vasi že pred 32 leti in nimam v njej živih svojcev, me nanje še vedno vežejo živi spomini. Pa ne samo to. Po kapitulaciji Italije sem se ob vrnitvi iz konfinacije z otoka Ustica ustavil v domači vasi ter se vključil v osvobodilno borb. Opravljali sem dokaj odgovornih nalog: bil sem predsednik Krajevnega narodnoosvobodilnega odbora, načelnik krajevnega narodne zaščite itd. V tem obdobju sem bil priča dogodkom, v katerih je bilo življenje za svoj bodo 32 borcev in aktivistov.

Pre letom in pol je moja misel rodila prve uspehe. Zbral sem v Ljubljani stanujoča prebivalce v Brestovice v pripravljeni odbor, Istočasno smo obnestili o tem krajevni odbor ZB, ki je z našim načrtom soglašal. Prideli smo zbirati prostovoljne prispevke

pred vrnitvijo v Trst.

Medtem je bil sodelavec Komunistične partije v Trstu in na drugih funkcijskih, po resoluciji IB pa je prišel v Ljubljano in nato v Portorož, kjer zdaj uživa svoj zasluzeni pokoj. Ob njenem revolucionarnem jubileju mu so borce, prijatelji in znanci želijo še mnogo lepih dni življenja.

Ponavljamo, kar smo že napisali: voda bo, voda mora biti! Problem je rešujejoča za ves Kras, torej tudi za Lokev. In v dvorani je očitno soglasje, da bodo Lokavci z vsemi močmi pri tem potrebljali, kajti so se prišli pogovoriti o svojih življenjskih željah, sestavili predsednik občinskega odbora SZDL Mirklo Jelerčič, predsednik sežanske komune Lado Mahnič, sekretar občinskega komiteja Alfonz Grmelič in članova uredništva »Slovenskega Jadrana« v Lokvi.

Vmes ljudje potožijo zastran kruhu: »Starega dobivamo pa zgoraj zažganega in znotraj surovega. Kaj ko bi postavili svojo pekarino?« A kaj hitro iztaknemo zajača v grmu. Pekarna v Sežani, pekarna v Divači. Torej pred nosom, zakaj potlej brez potrebe še pekarna v Lokvi? Predsednik Mahnič ima zdajci pri rokah najboljši recept: »Pokušite peke iz Sežane in Divači na zagovor zradi kruha, s trgovci pa uredite dohovo, da ne bo pritožb zaradi svečega kruha!« In kdo bi se tem odkrito ne strinjal?

Ponavljamo, kar smo že napisali: voda bo, voda mora biti! Problem je rešujejoča za ves Kras, torej tudi za Lokev. In v dvorani je očitno soglasje, da bodo Lokavci z vsemi močmi pri tem potrebljali, kajti so se prišli pogovoriti o svojih življenjskih željah, sestavili predsednik občinskega odbora SZDL Mirklo Jelerčič, predsednik sežanske komune Lado Mahnič, sekretar občinskega komiteja Alfonz Grmelič in članova uredništva »Slovenskega Jadrana« v Lokvi.

Medtem smo že ondi, ko dajemo prednost tistim željam in potrebam, ki jim je moč brž ustrezeti.

Če hočemo v vas privabiti turistov, kaže med drugim urediti vsaj manjšo mehanično delavnico. In morda tudi manjšo bencinsko črpalko. Tu bi menda bilo čisto nekaj drugega. Če bi namreč bila Lokev povezana s Sežano s spodobno cesto, bi tistih sedem kilometrov nikogar tako brido ne tiščalo, kakor na seda-

mogače avtobusne prevoze urediti tako, da bodo občani zadovoljni.

Dejč časa se sučemo okoli ambulante. »Ko bi imeli vsaj nekaj malega, mislimo nekateri, snekaj takole pri rokah za vsak primer...« Ko tej zadevi pogledamo globko pod kožo, ugotovimo, da se pravzaprav zatika zastran telefon. Podnevi je, ponoči pa g. ni. Treba pa zadevo s telefonom tehnično ali organizacijsko tako urediti, da bo za vsako silo pri rokah.

Nove pršutarne so Lokavci veči, a hkrati ob njej nezadovoljni. Zdi se jih, da je sedanjih gospodarje le nekoliko predaleč. Pravijo in predlagajo: ali bi ne bilo najboljše, če bi tudi novo pršutarno prevelz sežanski »Jadranc«?

Nekoliko pa so zastran pršutov tudi užaljeni, ker Lokavcem ne gre domača veljava, da tudi sami ob starci tradiciji znajo pripraviti dobr pršut. Problem okoli pršutarne je zares na dlan. Zakaj bi po njem ne segel krajevni ljudski osemljenci?

Pol enajstih v noč bo skoraj. Precej zadev smo obrnili in obrnili. Jasno in soglasno je eno: takoj se lottiti vse tistih zadev, za katere so takojšnje možnosti! Za vse druge pa pripravljati pogoje vsega.

Ko se gnetemo iz zadružnega doma, vseprek govorimo. Javna tribuna je razvezala besede ob poznejši razgledi. Če hočemo v vas privabiti turistov, kaže med drugim urediti vsaj manjšo mehanično delavnico. In morda tudi manjšo bencinsko črpalko. Tu bi menda bilo čisto nekaj drugega. Če bi namreč bila Lokev povezana s Sežano s spodobno cesto, bi tistih dveh črpalk, tako gre glas po zapisnik javne tribune. (z)

Pol enajstih v noč bo skoraj. Precej zadev smo obrnili in obrnili. Jasno in soglasno je eno: takoj se lottiti vse tistih zadev, za katere so takojšnje možnosti! Za vse druge pa pripravljati pogoje vsega.

Ponavljamo, kar smo že napisali: voda bo, voda mora biti!

Prav bi bilo, ako bi merodajni činitelji pa tudi bralci povedali zaderi svoje mnenje in nam korkoli pomagali.

V imenu pripravljalnega odbora Jože Okretič.

Iz Francije poročajo, da je položaj zelo napet. Napadi fašistične ultraške organizacije OAS in številne smrtne žrtve, ki so razburile vso francosko demokratično javnost, nujno zahtevajo temelj obračun s sedanjimi francoskimi fašisti. Žal je treba ugotoviti tudi to, da so tudi političke enote francoske vlade zaradi uporabe orožja med demonstracijami usmrtili več protifašističnih demonstrantov v Parizu in tudi v drugih mestih Francije.

Preusmeritev živinoreje in pogozdovanje

Siroko delovno področje kmetijske zadruge »Žabnik« v Kozini, ki predstavlja organsko spojitev štirih prejšnjih zadrug v hrgeljski občini, narekuje tej gospodarski organizaciji vedno večje ter pomembnejše naloge.

Kmetijska zadruga v Kozini bo v letošnjem letu po sklepu zadržnega sveta opustila na svojem posetvu v Odolini rejo govedi in preuredila živinski hlev v svinjake. V ta namen je zadruga najela dva milijona posojila. Za začetek bodo nabavili 50 plemenih svinj, mladiče pa prodajali za rejo. Namesto jalov živine bodo po pobočjih Slavnika uvedli toliko praporčano ovčerejo. V zvezi s tem so opustili prvotno zamisel nadaljnje melioracije slavnih pašnikov. Bre-

skov sadovnjak v Beki bodo posvečali od sedanjih dveh in pol na deset hektarov, čim bo dosegzen sporazum z zasebnimi lastniki površin. V brkinih Mršah bo zadruga uredila gozdarsko drevesnico, v kateri bo že prihodnje leto na razpolago 40 do 50.000 borovih sadik. Organizirajo akcijo za zbiranje mesečnovega semena za novo drevesnico. Spričo ukinitve sekcije za pogozdovanje krasa bo zadružna drevesnica v gospodarstvu občine velikega pomena. Stroški za ureditev drevesnice so predvideni na 1 milijon 600.000 dinarjev. Polovico tega zneska bo prispevala okrajna direkcija za gozdarstvo. Z uvedbo svinjereje v Odolini in ovčerejo na Slavniku bo zadruga skušala dvigniti rentabilnost živinoreje.

Ugodna odkupna konjunktura v lanskem letu je zadrugi omogočila znatno povečanje skladov in ostalih razpoložljivih sredstev. Zato bo zadruga že letos zgradila v Kozini objekt, v katerem bo moderno urejena mesnica, mlečna restavracija ter trgovina z zelenjavjo. Pozneje pa bodo v nadzidavi dogradili še stanovanjske in upravne prostore. Trenutno pa gradi zadruga v Kozini stanovanjski dvojček z dvema družinskim stanovanjem za svoje uslužence, do leta 1965 pa je predvidena še zgraditev garaže s površino 160 kvadratnih metrov za strojni park.

Zadruga posluje v 6 ekonomskih enotah in ima v zvezi z delitvijo dohodka pravilnik o delitvi čistega dohodka, pravilnik o delitvi osebnega dohodka, pravilnik o razmerjih med upravo in ekonomskimi enotami ter pravilnik o organizaciji in delu ekonomskih enot. V zadrugi je za-

poslenih 71 ljudi, med temi 11 uslužencev.

V letošnjem letu bo zadruga poživila kooperativni sistem kmetijske proizvodnje v poljedelstvu (krompir), sadjereji in svinjereji. Na ta način bo zadruga prilagodila svoje poslovanje izjemnim pogojem na svojem območju in je upati, da bo s čim tesnejšo povezavo s privavnimi kmetijskimi proizvajalcji našla končno pravilno pot k uspešnemu in rentabilnemu udejstvovanju in učinkovitemu reševanju kmetijskih problemov v teh pasivnih krajih.

PODGETNI MANŽANCI SO SI ZAČELI UTIRATI LAŽJO POT V ŽIVLJENJE

Cez naporni klanec

Petdeset let je preteklo, odkar so v vasi Manžana, ki sameva s svojimi štiridesetimi hišnimi števkami na strmem severnem pobočju pod Pomjanom, v boju z vrsto cest in njenimi komaj prehodnimi klanci, po katerih je pot v dolino pomenila resnično vsakdanje trpinčenje Manžancev.

Kar jim ni uspelo v dolgih petdesetih letih, je rodila pobuda organizacije SZDL in vztrajno prizadevanje Manžancev, da so pred dnevi začeli boj s klanci. Okrog dvajset mož se je ob poboci buldožerja in traktorjev s prikolicami zarilo v pobočje hribova. Bodeti cesti v dolžini okrog 600 metrov so izbrali povsem novo, mnogo bolj položno traso. Pol drugi milijon dinarjev, ki jih bo priložila v to podjetje koprske občine, pomeni dejansko večmilijsko investicijo, naložba pa je

temboli pomembna, ker se vozi svojo pobudo in večletno zagradijo iz Manžana s koesi ali zato prizadevanje želijo uresničiti tako, da bo čvrsta cesta služila tudi naslednjim generacijam.

Tovarisi Lazar Furlanič, član KO SZDL, Vojko Jakomin in brata Rudolf in Emil Bonin so ob nedeljah, ko može iz Manžane utrijevo novo cesto, davačajo kamene in urejajo robnike, zelo dosledni pri izvajanju del, kajti

(ob)

Novo nagrajevanje vajencev

S 15. februarjem je začela veljavna uredba o nagrajevanju vajencev. Gospodarske organizacije ali samostojni zavodi določijo nagrade vajencov s svojim pravilnikom, v delavnicih državnih organov in pri zasebnih delodajalcih pa se določijo v učni pogodbi. Mesečna nagrada vajencev mora znati v prvem učnem letu najmanj 4000 din, v drugem 5000 in v tretjem 6000 din. Za vajence posamez-

nih poklicev (obrti) ali za vse vajence na svojem območju lahko občinski ljudski odbor določi višje nagrade, kot jih predpisuje uredba o nagrajevanju. Lahko pa tudi zmanjša, toda ne več kot za 20 %. Nagrada vajencev ne more biti odvisna od uspehov na praktičnem delu in tudi ne od uspeha gospodarske organizacije, samostojnega zavoda oz. delavnice drž. organa. Svet obč. ljd. odbora, pristojen za delovno razmerja, lahko odloči, da se vajencem pri zasebnih delodajalcih izplačuje nagrada preko ljd. odbora. Način takšnega izplačevanja določi pristojni upravni organ. Nagrada se vajencem izplačujejo vnaprej, najkasneje do petega v mesecu. Nagrada vajencev ne vpliva na prejemanje stalnega otroškega dočinka. Vajencem gre nagrada tudi med letnim oz. zimskim dopustom. Gospodarske organizacije, samostojni zavodi ali zasebni delodajalci se za prekrške v zvezi z uredbo o nagrajevanju vajencev kaznujejo z denarno kaznijo od 5.000 do 200.000 dinarjev. Odgovorne osebe gospodarskih organizacij, samostojnih zavodov ali delavnic drž. organov pa se za prekršek se vajencem sploh ne izplača nagrada ali pa se mu je ne izplača v določenem roku) kaznujejo z denarno kaznijo od 1000 do 20.000 dinarjev. Nagrada vajencev, določeno po novi uredbi, se izplačujejo od 1. januarja 1962.

IZPOLNjeni UPI NAŠEGA POMORSKEGA GOSPODARSTVA

Tovorni pomorski promet, ki ga opravlja podjetje »Luka Kopar« v vseh treh pristaniščih na naši obali, se je v letu 1961 povečal nasproti letu 1960 kar za 49 odstotkov. Izraženo v tonah: s 141 tisoč 704 v letu 1960 na 211.343 v letu 1961! Najbolj pa je narastel uvoz (78 odstotkov) in tudi izvoz se je precej dvignil (za 47 odstotkov), medtem ko je rahlo nazoril razvoz blaga v obalnem prometu (doseženo 92 odstotkov prometa iz leta 1960). V začetku razvoja je bil tudi tranzitni promet, v katerem je šlo skozi luk 1740 ton blaga.

Izredno se je v minulem letu povečal promet generalnega tovora skozi luko, saj je tvoril več kot polovico vsega pretvorjenega blaga (114.292 ton). To je predvsem pripisati uvajjanju rednih linijskih tovornih prog iz Kopra v vse dele sveta, kar tudi najbolj preprljivo govorji o uveljavljanju slovenskega pomorstva in posebej novega koprskega tovornega pristanišča.

Od celotnega v lanskem letu prepeljanega tovora 211.343 ton so domače ladje prepeljale 132.984 ton ali 63 odstotkov vsega tovora.

Naglo naraščanje prometa ter povečanje luških zmogljivosti koprskega pristanišča ter znanja pridnosti delovnega kolektiva so dovolj trdno jamstvo, da bo tudi letos viški plan podjetja dosegzen in verjetno tudi prekoračen.

Občno se cene na drobno povečale v primerjavi s cenami decembra lani za 1,8 odstotka. Najbolj so se povečale cene kmetijskih pridelkov, nekaterih sezonskih živil in industrijskih pridelkov. Splošna raven živiljenjskih stroškov pa se je januarja povečala za 2,5 odstotka.

7 DNI DOMA

Prve dni tega tedna se je v Beogradu sestal plenum Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in obravnaval nekatere pereče probleme mednarodnega sindikalnega gibanja. V uvodnem referatu je predsednik Centralnega sveta Svetozar Vukmanović-Tempo med drugim obširno analiziral sedanje odnose v svetu in mesto sindikatov, kakor tudi stanje v mednarodnem sindikalnem gibanju in nove pobude za krepitev mednarodnih akcij raznih sindikalnih organizacij. Dejal je, da so jugoslovanski sindikati podprtli pobudo za sklicanje mednarodne konference tistih sindikatov, ki se bore za odstranitev sedanja razcepljenosti in za mednarodno sodelovanje ter za neodvisnost in samostojnost vseh sindikalnih gibanj. Nadalje je govoril o različnih poteli in izkušnjah sindikalnih gibanj v svetu in ugotovil, da sedanje družbeni procesi odpirajo široke možnosti za zblizevanje ter združevanje delavskega razreda.

***

V Ljubljani je tri dni zasedal V. kongres Zveze študentov Jugoslavije in temeljito razpravljal o nujni povezavi študentskega gibanja z družbeno-ekonomskimi procesi v nacionalnih in mednarodnih merilih. Ta kongres je dal v svoji zaključni rezoluciji podparek mednarodni aktivnosti in sodelovanju študentskih organizacij. Razen tega je poudaril, da je eno izmed osnovnih merit družbeni odgovornosti slehernega študenta — uspešen inoglobljivo študij. V tej zvezi je med drugim V. konares ZŠJ priporočil, naj bi poglobili družbeno upravljanje na visokih šolah.

***

Na večdnevem potovanju po naši državi je delegacija Komosmola, mladinske organizacije Sovjetske zveze, obiskala nekaj večjih krajev Slovenije. S predstavniki naših oblasti in političnega življenja je ta delegacija razpravljala o delavskem upravljanju, komunalnem sistemu pri nas in na naših šolskih problemih. Med drugim je delegacija v Ljubljani sprejela tudi predsednica Glavnega odbora SZDL Slovenije Vida Tomšič.

***

V LR Bosni in Hercegovini so v zadnjih dveh letih sklenili pogodbe za gradnjo 625 stanovanj za bivše borce in aktiviste NOB. Dosegli so že zgradili okrog 400 stanovanj, ostala pa bodo dogradila letos.

***

V Novem Sadu se je te dni začela sodna obravnavava proti 17 obtožencem na čelu z bivšim direktorjem kmetijskega kombinata »Voivodina« v Baču, ki so obdolženi, da so oškodovali skupnost za okrog 66 milijonov dinarjev. Večino tega denarja so si obtoženci prisvojili na račun gradbenih del, ki so bila smo na papirju.

***

V januarju so se cene na drobno povečale v primerjavi s cenami decembra lani za 1,8 odstotka. Najbolj so se povečale cene kmetijskih pridelkov, nekaterih sezonskih živil in industrijskih pridelkov. Splošna raven živiljenjskih stroškov pa se je januarja povečala za 2,5 odstotka.

***

Drobna postojnska kronika

Občno Postojna, ki bo investitor gradnje novega hotela na Titovem trgu v Postojni, je prejel pred dnevi dokončno potrjene projekte za to gradnjo. Javna licitacija za oddajo del, ki bodo vredna 174 milijon dinarjev, bo 1. marca. Z gradnjo hotela bodo pričeli aprila, dogradili pa naj bi ga do konca leta 1963.

V petek dopoldan je zasedal v Postojni številni aktiv Zveze komunistov vseh obratov Gozdnega gospodarstva. Aktiv je v razpravljivo podrobno osvetil svojo vlogo v luči nalog III. plenuma CK ZKJ, udeleženci seje pa so govorili tudi o reorganizaciji svojih osnovnih organizacij ZK.

***

Kot je znano, nameravajo v Postojni že letos začeti z gradnjo poslovno-stanovanjskega bloka na Titovem trgu. Posebna komisija je v soboto proučila načrtovanje predloženih idealnih projektov za to zgradbo, ki bo imela v nadstojnih devetih stanovanjih, v pričelju na večjih sodobnih delikatesih in galerijah. Postopek, ki bo skočil 150 milijon dinarjev, bodo zaprili ob sedanjih avtobusni postaji.

KMETIJSKA ZADRUGA KNEŽAK PRI ILIRSKI BISTRICI V BOJU ZA NAPREDEK

Lepše dni vidijo v razvoju živinoreje

Vse pivško področje je kaj pravno za reje goveje živine. Edina resna motnja je morda ponajprej pomanjkanje vode za napajanje živine, kot je to primer prav pri knežaski zadrugi. Zato upajo, da bodo z zgraditvijo novega vodovoda odstranili tudi to oviro za nemoten razmah živinoreje na svojem področju. Za zdaj imajo sicer večino svoje živine še raztresene po vsem območju zadruge in včinoma pod tujo streho, vendar pa upajo, da bodo kmalu postavili svoji živini lastno streho.

V načrtu imajo namreč lep hlev za 600 glav živine. Z gradnjo bodo začeli že v bližnji prihodnosti, ko bodo rešili še nekatera formalna.

HISNI SVET NOVEGA BLOKA NA CESTI JLA V KOPRU ZA UREDITEV OKOLICE STAVBE

Hvale vredna pobuda

Koper postaja leto za leto za pravno za reje goveje živine. Edina resna motnja je morda ponajprej pomanjkanje vode za napajanje živine, kot je to primer prav pri knežaski zadrugi. Zato upajo, da bodo z zgraditvijo novega vodovoda odstranili tudi to oviro za nemoten razmah živinoreje na svojem področju. Za zdaj imajo sicer večino svoje živine še raztresene po vsem območju zadruge in včinoma pod tujo streho, vendar pa upajo, da bodo kmalu postavili svoji živini lastno streho.

Gra pa tudi za varnost peščev, ki morajo ob blatu in vodi hoditi po nevarnem cestišču, namesto da bi hodili po predpisih po pločniku.

R.

Pred dnevi je bil v Divači zbor volivcev z obsežnim dnevnim redom in vsestensko ter živahnim razpravom. Začeli so z vprašanjem, katerem je k napajajuščemu skrbništvu, na katerem je bilo že mnogo govorja, toda »naredili se še ni. Težave so tudi s sticanjem učiteljev posebno, ker bi lahko dobili stanovanja pri privatnih, če bi bilo nekaj poslopij, pa kljub temu postavljajo okrog njih razne lesene barake.

Težave imajo tudi zaradi prizemnih prostorov, kjer naj bi se odvijalo društveno in družbeno življenje. Sedaj je predlog, da bi uredili klubeske prostore SZDL v Zadružnem domu, vendar šele, ko bo moč preseliti sedanje stanovce.

Nalnih potreb. Zelo pereče je vprašanje pitne vode, o kateri marsikaj ugotove, da ni preveč pitna in zdrava. Nadalje je v ospredju vprašanje avtobusne postaje, saj v poletni sezoni ne zmore večjega prometa. In dalje: kolikokrat je že bilo govorja o pospeševanju okolice stanovanjskih poslopij, pa kljub temu postavljajo okrog njih razne lesene barake.

Težave imajo tudi zaradi prizemnih prostorov, kjer naj bi se odvijalo društveno in družbeno življenje. Sedaj je predlog, da bi uredili klubeske prostore SZDL v Zadružnem domu, vendar šele, ko bo moč preseliti sedanje stanovce.

Nalnih potreb. Zelo pereče je vprašanje pitne vode, o kateri marsikaj ugotove, da ni preveč pitna in zdrava. Nadalje je v ospredju vprašanje avtobusne postaje, saj v poletni sezoni ne zmore večjega prometa. In dalje: kolikokrat je že bilo govorja o pospeševanju okolice stanovanjskih poslopij, pa kljub temu postavljajo okrog njih razne lesene barake.

Nalnih potreb. Zelo pereče je vprašanje pitne vode, o kateri marsikaj ugotove, da ni preveč pitna in zdrava. Nadalje je v ospredju vprašanje avtobusne postaje, saj v poletni sezoni ne zmore večjega prometa. In dalje: kolikokrat je že bilo govorja o pospeševanju okolice stanovanjskih poslopij, pa kljub temu postavljajo okrog njih razne lesene barake.

Nalnih potreb. Zelo pereče je vprašanje pitne vode, o kateri marsikaj ugotove, da ni preveč pitna in zdrava. Nadalje je v ospredju vprašanje avtobusne postaje, saj v poletni sezoni ne zmore večjega prometa. In dalje: kolikokrat je že bilo govorja o pospeševan

KULTURA IN PROSVETA ★ KULTURA IN P

V SLOVENSKEM MERILU NAJVIŠJA PRIZNANJA KULTURNIM USTVARJALCEM

Letošnje Prešernove nagrade

Na večer pred slovenskim kulturnim praznikom, Prešernovim dnevom, so na slavnosti sejli Prešernovega sklada v veliki dvorani predsedstva Izvršnega sveta podelili že tradicionalne Prešernove nagrade. Podeli jih je predsednik dr. Hell Modic. To so v slovenskem merilu najvišja priznanja, ki jih lahko prejme kulturni ustvarjalec.

FILMSKA STATISTIKA O PREDVAJANIH FILMIH IN O OBISKIH KINEMATOGRAFOV V NAŠEM OKRAJU

Distribucijska podjetja naj skrbe za kvalitetne filme

Bržkone jih ni malo, ki bi jih zanimalo, kako je s kinematografsko mrežo v našem okraju, ko dvoran, koliko denarja pustimo v kinematografskih blagajnah itd.? Napravimo torej bežen sprehod po statističnih podatkih.

Kinematografi v našem okraju imajo 7188 sedežev (skupaj z letnimi), to pomeni, da pride na vsakih tisoč prebivalcev 65 sedežev, kar je za 38 odstotkov več, kakor pa je republiško povprečje in za 132 odstotkov nad zveznim po-

vprečjem. Ta številka bi se pa prav gotovo občutno dvignila, ko bi sem šteli tudi potujče kinematografe.

Leta 1961 je bilo skupaj 6941 filmskih predstav, od tega so na 1119 predstavah vrtili domače filme, na 5822 pa so prikazovali tuge filme, v odstotkih povedano: 16,1 odstotka predstav odpade na domače filme, 83,9 odstotka pa na tuje filme.

Največ filmskih predstav pa je bilo v piranski občini (2046), najmanj pa v občini Hrpelje (218). Razlika je tako velika, da sili človeka k razmišljjanju, vendar se v tem bežnem sprehodu ne moremo od tem zadržati.

Za ilustracijo naj omenimo filme, ki so jih predvajali v Kopru, po njihovem »državljanstvu«: ameriški 69, sovjetski 27, jugoslovanski 26, italijanski 23, francoski 18, nemški 12 itd.

Zanimiva je primerjava med obiskom domačih in tujih filmov. Domače filme si je ogledalo 146.668 ljudi ali 12 odstotkov, tuje filme pa 1.080.631 obiskovalcev ali 88 odstotkov. Na eni predstavi domačega filma je bilo povprečno 131 obiskovalcev.

Desetmedenjek nedelje je imel Glavni odbor Prešernove družbe v Ljubljani svojo redno letno skupščino. Razpravljali so v glavnem o problemih, ki so pred družbo v letosnjem letu. Prešernova družba šteje danes okrog 60.000 članov in na ročnikov svoje redne zbirke, v devetih letih obstoja so izdali skoraj 3.700.000 izvodov knjig. Te številke dokazujejo, da so si knjige Prešernove družbe osvojile najvišje množico. Glavne zasluge za ta razvoj imajo predvsem posvetniki na terenu, občinski in okrajni odbori PD. Zato je Glavni odbor tudi predlagal, naj bi te obdružba finančno podpirala z določenim odstotkom članarine.

Na predlog predsednika Borisa Žiherla so za novega tajnika Prešernove družbe izvolili tovarisko Toma Brejca.

na kratko

LETNA SKUPŠČINA PREŠERNOVE DRUŽBE

Pretok nedelje je imel Glavni odbor Prešernove družbe v Ljubljani svojo redno letno skupščino. Razpravljali so v glavnem o problemih, ki so pred družbo v letosnjem letu. Prešernova družba šteje danes okrog 60.000 članov in na ročnikov svoje redne zbirke, v devetih letih obstoja so izdali skoraj 3.700.000 izvodov knjig. Te številke dokazujejo, da so si knjige Prešernove družbe osvojile najvišje množico. Glavne zasluge za ta razvoj imajo predvsem posvetniki na terenu, občinski in okrajni odbori PD. Zato je Glavni odbor tudi predlagal, naj bi te obdružba finančno podpirala z določenim odstotkom članarine.

Na predlog predsednika Borisa Žiherla so za novega tajnika Prešernove družbe izvolili tovarisko Toma Brejca.

Na predlog predsednika Borisa Žiherla so za novega tajnika Prešernove družbe izvolili tovarisko Toma Brejca.

Pridvor: godba in dramska družina

V Pridvoru je imelo prosvetno društvo Svoboda preteklo soboto svoj redni letni občni zbor, ki se ga udeležili člani skoraj polnoštevno. Pogovorili so se o uspehih in problemih med obema občnima zboroma in o načrtih za bodoče delo.

Iz poročila predsednika društva Viljema Turka je bilo razvidno, da je bila razen godbe najbolj delavna dramska družina, ki je uprizorila več predstav. Od tega je bilo pet v Pridvoru, dve gostovanji v Hrvatinah in po ena v Bertolih, Marezigah in Izoli.

Zivahnata razprava po poročilu ma kratkem času. cč

kulturna kronika

KLUBSKI PROSTORI NA PROSVETNI ZVEZI V TRSTU

Slovenska prosvetna zveza v Trstu je na pobudo »Mladinske inicijative« urejila privlačen društveni prostor, kjer je gostom na razpolago bar, časopisi, šah, karte, juke-box itd. Otvoritev teh klubskih prostorov je udeležilo veliko število tržaških Slovencev, med njimi je bila zlasti številna mladina.

TRIDNEVNO GOSTOVANJE SG IZ TRSTA

Slovensko gledališče iz Trsta je odpotovalo ta teden na tridnevno gostovanje po Sloveniji. V Ljubljani, Medvodenah in Novem mestu so uporilici sodobno igro Josipa Tavčarja »Zeh pred smrtoj«. Gostovanje tržaških gledališčnikov je v vseh krajih privabilo številne obiskovalce.

KONGRES ZVEZE ŠTUDENTOV JUGOSLAVIJE

V Ljubljani je bil te dni kongres Zveze študentov Jugoslavije, na katerem je sodelovalo 360 delegatov, zastopnikov 244 visokošolskih institucij. Otvoriti kongresa so prisostvovali številni predstavniki zvez v republikah, predstavniki jugoslovenskih univerz, predstavniki Centralnih komitejev ljudske mladine raznih naših republik ter predstavniki več tujih studentovskih zvez. Poudarek V. kongresa je bil na družbenostni politični dejavnosti študentov in na nadaljnjem razmahu visokošolskega izobraževanja.

NAJNOVEJSA IGRANA FILMA

V Beogradu je podjetje »Avala-film« posnelo dva igrana filma. Prvega je režiral Branko Bauer in je posvečen mladini na delovni akciji. Naslov Jovan Živanović po motivih znane romana Grozdane Oluje »Izlet v nebo«.

GOSTOVANJE VELIKIH GLASBENIKOV V LJUBLJANI

Pretekli teden je gostoval v Ljubljani prvi violinist na svetu David Oistrach. To je bil drugo gostovanje velikega umetnika pri nas. Izvajal je dela francoskega baročnega mojstra Ledala, Beethovenovo violinsko sonato, dela Schuberta, Prokofjeva in Stravinskoga. Navdušeno občinstvo je izsililo številne dodatke.

Drugi gost je bil slovenski pianist Aleksander Uninski, ki je nastopal z orkestrom Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Petrem Koncertu. Cipcijski Uninski je nastopal kot solist v Beethovenovem Petrem koncertu, posebnost pa je bila še Izvedba Lipovškega cikla Sedem miniatur za godala, ki ga je izvajal sam godalni orkester Slovenske filharmonije.

NAJVEČJI PODVIG SARAJEVSKEGA GLEDALISCA

Sarajevo gledališče je pripravilo premiero »Odkritja« po romanu Deobice Dobrice Čosića. Pri izvajanjem tega dela je sodeloval celotni ansambel drame, opere in baleta, razen tega pa se člani sarajevskega pionirskega gledališča v Mestnega amaterskega gledališča. Nastopili so tudi številni statisti.

ZANIMIVO GOSTOVANJE V GORIŠKEM GLEDALISCU

Zanimivo predstava je bila na odru goriškega gledališča pretelko. Člani gledališča so uprizorili Cankarjevega »Kralja na Betajnovi«, kjer sta kot gosta nastopila člana SNG Dramе iz Ljubljane Stane Šerter kot Kantor in Boris Kralj kot Maks.

NAS VECER V FRANKFURTU

Na univerzi v Frankfurtu sta pred kratkim priredila Jugoslovanski večer »Mednarodni študentski klub«. In Akademski urad za inozemstvo. Klubske prostore so napočnili številni udeleženci, med katerimi je bilo največ študentov iz raznih dežel. Po uvodnih besedah o geografskih in političnih značilnostih Jugoslavije je dr. Bratko Kreft predaval o značaju in zgodovini književnosti jugoslovenskih narodov.

Zadovoljivo za vaške potrebe

Kratek obisk v Štorjah na Krasu

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo vidi vaš klub? — ti pokazejo proti šoli: — Kar po tovarišu Milanu povprašaš.

— V Štorjah imajo lep klub, vedo povedati v Sežani.

In ko v Štorjah povprašaš: — Kdo v

KAKO SE JE NK TOMOS ODREZAL PROTI NK OLIMPIJA

samo s častnim golom

NK TOMOS — NK OLIMPIJA: 1:8 — PRIJATELJSKA SREČANJA TUDI V IZOLI IN NOVI GORICI

Nogometni ljudi iz Koperja so že dva tedna mude na tem, ki se je v nedelji odigralo prijateljsko nogometno srečanje med Tomosom in Olimpijo. Lepa, sončna nedelja je privabila na igrišče okrog 800 gledalcev, ki jih je igra niti prevede razočarala, saj so pričakovali, da se bo nogometniški poznavalci zimski odmor. Sodnik Krkaču sta se moštvi predstavili v naslednjih postavah:

OLIMPIJA: Frič, Pirc, Klančič, Šan, Jalševac, Berginc, Niklč, Velkavrh, Brezigar, Rojina, Srbu, Popovič (Hribenik), Dugolj, Bačić, Novak in Breznik.

TOMOS: Favent, Vidakovič, Šker, Bertok, Gombič, Pogačnik, Skorjanc, Kavalič, Valdevit, Olup in Vižintin (Bole, Furlani).

Domačini so v prvih minutah prevzeli vodstvo in večkrat nevarno ogrožajo Fričev vrata. Skorjanc je imel dvakrat idealno prilagost, da bi dosegel vodstvo, vendar je obiskat zamudil, deloma pa zaradi neodločnosti, deloma pa zaradi fizične nepravljivosti v srečanju z Bergincem in Klančičem. Po dvajsetih minutah igre je domaćin pošla sapa in gostje so bili v premiči do konca tekme. Le v začetku drugega polčasa so Koperčani nekajkrat nevarno napadli in dosegli častni gol.

Končno vendarle okrajno prvenstvo

Okraina komisija za zimski šport se sedem v Postojni je razpisala letosnje okrajno prvenstvo v telesnemu tekmu za člane, članice, mladince in mladinke. Prvenstvo bo v nedeljo, 18. februarja, v Črnom vrhu nad Idrijo. Člani bodo tekmovali v teku na 8 km, mladinci na 4 km, članice in mladinke pa na 2 km. Proga v slalomu bo dolga za člane in mladince od 400 do 600 m in z višinsko razliko od 120 do 150 m. Za člane in mladinke bodo proga skrajšali.

Pravljico nastopa na prvenstvu imajo člani športnih društva, sindikata, mladinskih športnih aktivov, kakor tudi člani taborniške in sorodnih organizacij. V Postojni pripravljajo po-

seben prevoz tekmovalcev do Črneg vrha. Vsem športnikom koprskega okraja priporočamo čim večje udeležbo, saj gre za prvo letosnje tekmovanje, ki naj pripomore k razvoju zimskih športov na našem področju.

PRVI SMUK PIONIRJEV

Občinska zveza za telesno kulturno v Postojni je priredila prejšnji teden na terenih za Postojno prve smučarske tekme pionirjev v okviru jugoslovenskih pionirskih iger 1962. Kljub pomanjkanju snega in slabemu vremenu je na 260 metrov dolgi proggi z desetimi vrati in 40 m višinske razlike startalo štirinajst pionirjev. Prvi je bil Čedo Negovanović (33.0), drugi Miro Albreht (36.4), tretji Vilko Filac (39.4) itd. Podobne tekme v okviru pionirskih iger 1962 so imeli prejšnji teden tudi v Planini pri Rakeku.

SMUČARSKI TEČAJ NA NANOSU

Planinsko društvo Postojna je priredilo tudi v letosnjih zimskih solarskih tečaj za Solarje na Nanosu. Tečaj, ki je trajal sedem dni in ki sta ga udeležili tovarna Klede in Leban, je imel najstnaj otrok. Snežne razmere na Nanosu so bile komaj zadovoljive.

KLJUB VSEMU USPEH!

V prvih dneh februarja je bil v Ljubljani turnir rokomernih društev Slovenije, ki so se ga na pobudo Komisije za rokometi pri Okrajni zvezzi za telesno vzgojo v Ljubljani udeležile tri ženske in osem moških okrajnih tečajev.

Reprezentanci Medleni Lukšič iz Reke Lukšič je bil močno vinen in je vozil na preglede v oviniku po svoji levici strani. Po trenciju je s tremi spomtniki zapeljal nekaj sto metrov dalje in se celo že dobrih deset minut vrnil na kraj nesreče. Fabio Martinčič je s trencjem v avtomobilu izgubil življene.

Tehnični rezultati:
— MOSKI: Koper: Maribor 12:12 (6:6); Koper: Novo mesto 8:9 (4:5); Koper: Kranj 13:12 (5:5).

— ŽENSKE: Koper: Ljubljana 8:12; Koper: Kranj 9:5.

Tako je ženska ekipa zasedla II. mestu zaradi slabše razlike v golih, moška ekipa pa 7. mesto.

Premočna konkurenca za Koprčane

V nedeljo je bil v Novem mestu kvalifikacijski turnir za vstop v zahodni del II. zvezne namiznoteniške lige. Nastopile so kombinirane ekipe (po novem sistemu morata v vsaki ekipi nastopiti tudi dve ženski ekipy). Novega mesta, Kranja, Maribora, Kočevja in Koperja. Kakor je bilo pričakovati, se neizkušeni Koprčani

niso mogli uspešno upirati rutiniram ekipam največjih slovenskih namiznoteniških sredisti. Lep uspeh je bil zanje že to, da so sploh nastopili in da so z zmago nad Kočevjem zasedli 4. mesto!

Koprčane so zastopali: Zeleznik, Stropnik, Kavrečič, Mahne in Katka Salamun ter Stefka Mesar.

Na seji so ponovno kritično spregovorili o materialnih, ka-

drovskih, organizacijskih in drugih težavah, s katerimi se dnevno društvo srečuje pri delu, znova pa so podprtali dejstvo, da osemletki v Postojni in Pivki, kjer se šola skoraj dva tisoč otrok, letos zaradi pomanjkanja strokovnih kadrov in primernih prostorov v spodbujajo delovne pobude, z urešenčljivo katerih bo postal

naša okrajna taborniška organizacija še močnejša. To so zagotovili, da bo

zavzeti za organizacijo delovne brigade tabornikov, ki naj bi prihodnje

leta pomagala graditi koprsko železnicu.

Na nedeljski skupščini so se ta-

borniki zavzeli za izvedbo mnogo-

čnih akcij. Naj navedemo samo

nekaterе: stike z inozemskimi ta-

borniki in s taborniki naših so-

sednih republik, orientacijske po-

dravje in obiske krajev, ki so do-

življali usodne trenutke v naši

novejši zgodovini, dalje delovne

akcije na večjih predvidenih objektih v našem okraju. Skupščina

se je na primer že sedaj zavzela

za organizacijo delovne brigade

tabornikov, ki naj bi prihodnje

leta pomagala graditi koprsko žele-

znicu.

Na nedeljski skupščini so se ta-

borniki zavzeli za izvedbo mnogo-

čnih akcij. Naj navedemo samo

nekaterе: stike z inozemskimi ta-

borniki in s taborniki naših so-

sednih republik, orientacijske po-

dravje in obiske krajev, ki so do-

življali usodne trenutke v naši

novejši zgodovini, dalje delovne

akcije na večjih predvidenih objekti

h v našem okraju. Skupščina

se je na primer že sedaj zavzela

za organizacijo delovne brigade

tabornikov, ki naj bi prihodnje

leta pomagala graditi koprsko žele-

znicu.

Na nedeljski skupščini so se ta-

borniki zavzeli za izvedbo mnogo-

čnih akcij. Naj navedemo samo

nekaterе: stike z inozemskimi ta-

borniki in s taborniki naših so-

sednih republik, orientacijske po-

dravje in obiske krajev, ki so do-

življali usodne trenutke v naši

novejši zgodovini, dalje delovne

akcije na večjih predvidenih objekti

h v našem okraju. Skupščina

se je na primer že sedaj zavzela

za organizacijo delovne brigade

tabornikov, ki naj bi prihodnje

leta pomagala graditi koprsko žele-

znicu.

Na nedeljski skupščini so se ta-

borniki zavzeli za izvedbo mnogo-

čnih akcij. Naj navedemo samo

nekaterе: stike z inozemskimi ta-

borniki in s taborniki naših so-

sednih republik, orientacijske po-

dravje in obiske krajev, ki so do-

življali usodne trenutke v naši

novejši zgodovini, dalje delovne

akcije na večjih predvidenih objekti

h v našem okraju. Skupščina

se je na primer že sedaj zavzela

za organizacijo delovne brigade

tabornikov, ki naj bi prihodnje

leta pomagala graditi koprsko žele-

znicu.

Na nedeljski skupščini so se ta-

borniki zavzeli za izvedbo mnogo-

čnih akcij. Naj navedemo samo

nekaterе: stike z inozemskimi ta-

borniki in s taborniki naših so-

sednih republik, orientacijske po-

dravje in obiske krajev, ki so do-

življali usodne trenutke v naši

novejši zgodovini, dalje delovne

akcije na večjih predvidenih objekti

h v našem okraju. Skupščina

se je na primer že sedaj zavzela

za organizacijo delovne brigade

tabornikov, ki naj bi prihodnje

leta pomagala graditi koprsko žele-

znicu.

Na nedeljski skupščini so se ta-

borniki zavzeli za izvedbo mnogo-

čnih akcij. Naj navedemo samo

nekaterе: stike z inozemskimi ta-

borniki in s taborniki naših so-

sednih republik, orientacijske po-

dravje in obiske krajev, ki so do-

življali usodne trenutke v naši

novejši zgodovini, dalje delovne

akcije na večjih predvidenih objekti

h v našem okraju. Skupščina

se je na primer že sedaj zavzela

za organizacijo delovne brigade

tabornikov, ki naj bi prihodnje

leta pomagala graditi koprsko žele-

znicu.

Na nedeljski skupščini so se ta-

borniki zavzeli za izvedbo mnogo-

čnih akcij. Naj navedemo samo

nekaterе: stike z inozemskimi ta-

SLOVENSKI Jadrščak

KOPER, 16. februarja 1962

ZADNJA STRAN

LETO XI. — Številka 8

Portoroški Monte Carlo

Malokomu je znano, da so se nekdaj v Portorožu shajali kockarji skoraj iz vse Evrope. Se tuk prav vojno je bila v Portorožu igralnica z ruleto, ki je bila na moč podobna tisti v Monte Carlo. V njej so izginjala cela premoženja in na vrtu, ki jo je obkrožal, je napravilo samomot na desetino razočaranih igračev. Portoroški Casino so načine obiskovali bogatišči iz Trsta, potem Avstrije, Madzari in predniki drugih evropskih narodov. Posel je najbolj cvetel v času turistične sezone. Kako hitro pa je izbruhnila druga svetovna vojna, je obrisala portoroške igralnice usahnil in lastnik je bil prisiljen, da Ca-

sino zapre. V zgradbi nekdanje igralnice, ki stoji na vrtu restavracije Vesna, stanuje danes nekaj družin. Po urbanističnem načrtu piranske občine bodo stavbo nekdanjega Casino podrla. Na njenem mestu bodo zgradili reprezentativni hotel.

ŠVICARSKA MORNARICA

Nikar ne mislite, da gre za potegavično ali za norčevanje tiste vrste kot nekdaj na rovni Madžarske, ki jo je vodil admiral, pa ni imela niti toliko morja, da bi vanj presti. Švica je začela pred leti graditi svojo mornarico, ceprav nima morja. Nekaj latdaj je bilo zgrajenih tudi v jugoslovanskih ladjedelnicah. V preteklem letu je imela 30 čezoceanskih ladij z 260.000 BRT. In da bi bilo začudenje sveč: veleni ladjiški posadki sestavljajo švicarski mornarji.

PLAVAJOČE STANOVANJE

Zakonski par Windskoch živi že enainštirideset let v hiši, ki je zgrajena na lesenem splavu na jezeru Erie blizu Chicaga. Kar je pri tem najbolj zanimivo je to, da je hiša zgrajena iz opeke in kamna.

Koper mesto vodnjakov

Malokakšno mesto pri nas ima toliko vodnjakov, kakor Koper. Vsako dnevno je imelo svoj vodnjak, plimski dvorišča pa celo po dva. Tako je bilo menda v Koperu okrog 300 vodnjakov. Kakor hitri pa so začeli po načetu »kozem mestu« napeljevati vodovod, se zacelei ljudje opuščati vzdružno vodnjakov. Od časa do časa pa se nameno vendarji spomnijo. Ali veste kdaj? Kadar doleti Rížanski vodovod kakšna nesreca in je mesto

ZDRAVILNA ZAPESTNICA

Po japonski gobi, ki »zdravi vse bolezni«, se je v Evropi pred kratkim pojavit nov podoben artikel: »zdravilna« zapestnica. V Italiji jih prodajajo v apotekah. Cena: 10.000 lir. Ta predmet je močno podoben kovinskemu pasu za ročne ure. Posamezne ploščice so magnetne in obrnjene druga proti drugi z nasprotnimi poli. Magnetizem upliva na krvni obotki in ustvarja v njem natekture delcev, ki se potem širijo po vsem organizmu in tako širijo svoj blagovpliv. Reklamni prospekti trdi, da daje zapestnicu »zenam lepoto in svežino, možen pa »moč in moškost. Razen fega zapestnica zdravi celo vrsto bolezni od gastrilusa do revmatizma.

Zdravilnik sledi na to novev skepticno, vendar pravijo, da zgoda o zapestnicami ni povsem teoretične podlage, ker so že zdavnat oddržali v človeškem organizmu magnetizem. Nai bo kakor hoče, Japonci so napravili dobro kupčijo. Zapestnico je treba večkrat menjati, ker se njen magnetizem po letu dni izčrpa.

Podzemelska predstava

Med prvo svetovno vojno so italijanski vojaki v obmejni vasički Livelj pri Kobardu vsekali v živo skalo 75 metrov dolg predor, ki jih je rabil za zaklonišče pred zračnimi napadi. V drugi svetovni vojni je bil tod koniski blev. V času angloameriške okupacije pa je predvorje v tem predoru nowoustanovljeno domačje prostovno društvo »Planika« veselo ljudsko igro. Sodelovalo je tudi novo osnovana godba na pihala iz Idrskega. Na to predstavo so drli ljudje od bližnje, celo iz Beneške Slovenije so prišli, in napoldi dvoranec do zadnjega kočička. Takratne angloameriške okupacijske oblasti namreč niso dovolile predstave niti v soli niti na prostem. In tako so jih prebrisanli Livenčani prednisiči. Igrali so pod zemljo.

V Piranu poznavajo pravzaprav le malo res mrzlih dni. Pred gospoščino »Pri Vojku« v Pri treh vodovah so skozi vso zimo na prostem postavljene mize in stolice, kjer domači in tuji turisti uživajo piransko sonce. Na slike: preteklo nedeljo na piranski rivieri.

KDO BO PRVI

Britansko časopisje je objavilo izjavo nekega predstavnika Scotland Yarda, v kateri pravi, da je politica pripravila »tajen načrt«, kako preprečiti kakršenkoli poskus napada na blagajnike, ki nosijo s seboj veliko denarja. Odkar je bila ta novica objavljena, se ni primerni se nikakršen napad na blagajnike. Nihče noč na lastni koži poskusiti tajnega načrta. Nemara je že v tej »tajnosti« vsa skrivnost načrta Scotland Yarda.

962

Na novinarskem plesu v Hamburgu so imeli tudi tombolo. Glavni dobitek je bil na moč izvirov: velikanski cekar, v katerem je bilo 1.962 pomaranč. Tehtal je 508 kilogramov. Na slike vidite srečno zmagovalko tombole z »darilcem«.

V Münchenu na Bavarskem (Zahodna Nemčija) so uredili poseben gostinski lokal, v katerem svoje goste postrežijo — s požirki zraka. Obiskovalcem je na razpolago gorski ali morski zrak, hladen ali topel ali pa celo prepojen z raznim eksaktimi. S posebnim inhalatorjem si gestije glede na debeleino svoje listnice privošejo poljubno količino zraka po želji

brez vode. Tako je bilo lansko poletje. Sicer pa so vodnjaki, nakesti so prava majstrovina kamnoseške obrti, privlačna tarča fotoafarov-amaterjev.

Norveška izvaja v Ameriko volne. Res da so ti sloni iz kamna, vendarle predstavljajo svojevrstni rekord, zakaj to bodo največje skulpture, ki bodo razstavljene v ZDA na prostem. Tega slona je naročil na Norveškem zoologični vrt iz San Francisco. Skulpture so izklesane iz enega kosa granita.

Prekratko so ostivali v vse večjih italijanskih mestih. Zdržanje italijanskih tramvajskih potnikov. »Dosej ni se nikomur padlo na um, da bi mislili na zaščito potnikov pred komunalnimi podjetji,« je dejal eden od osnovavcev. »Zdaj bomo za to skrbeli sami.«

IZOLSKI VBODLJAJ

Nekaj je v Izoli cvetelo čipkarstvo, ker pa so te čipke prodajali v Benetkah, jih je svet spoznal kot »beneske čipke«. Minilo je že več kot petdeset let, odkar v Izoli ni več večne kleklajo, vendar pa je še živa legenda, ki pripoveduje, kako se je čipkarstvo v tem mestu ob morju začelo:

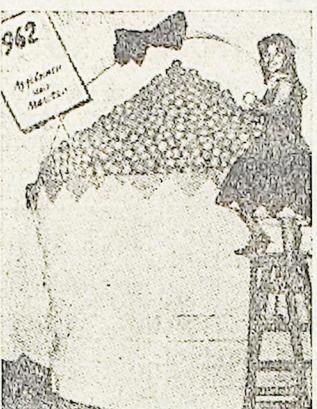
»Z dolgega potovanja se je vrnil mornar in prinesel svoji zaroenki nenavadno lep in razvijen morski cvet. Bil je tako lep, da je dekle mislilo, da gre za čipke morske sirene. Dekle je sklenilo, da si bo nopravilo podobne čipke. In tako so pod prsti izolskih deklejje nastajali številne čipke.«

Izolske čipke so bile napravljene na poseben način, pravili so jih »izolski vbodljaji«, ki so ga kasneje posneli v Belgiji. Tam se danes kleklajo čipke, ki so znanje kot »flandrijske čipke« in »izolski vbodljaji« (point d'isola).

Atrakcija! »Globus smrti«, pravi artistična skupina iz Banje Luke teženavadi na napravi, ki so jo pred dnevi montirali v Izoli. Sicer pa je predstava zares samo za ljudi z dobrimi živili, kajti motorist, ki drio v notranjosti jeklene krogle, spominja na fantomo, ki spremno izkoristi sredobezno silo. Skupina artistov je prišla iz Poreča, po veččasnem gostovanju v Izoli pa obiskala še Koper in nekatere večje kraje našega okraja.

KAMNITI SODI ZA OLČJO OLJE

Proizvajalcij oljčnega olja pri nas so shranjevali ta svoj proizvod v kamnitih sode. V zadnjem času se je proizvodnja olja modernizirala in kamnit sodi so »padli v nemilost«. Zdaj jih je moč videti po obalnih turističnih krajih, kjer rabijo za okras in za turistično zanimivost.

15. februarja so začeli v Zagrebu (produkacija Jadran-film) snemati film, v katerem bo igral glavno vlogo najpopularnejši jugoslovanski nogometničar Dragoslav Sekularac. Scenarij za ta film je napisal igralec in komediograf Dobritanjan-Ciklaj. V njem nastopa še nekaj komercialnih zvezd in zvezd. Film bodo dokončali (tako upalo) v dobrobit širinjskih dneh. Strokovnjaki so prepričani, da je to »najbolj komercialna zamisel v zgodovini jugoslovanske kinematografije, producentski trik, ki mora užgati.«

NENAVADNA POHVALA

Pri blagajni za prodajo kart na kolodvoru v Novi Gorici stoji nenavadna javna pohvala. Na njej piše: »Dne 13. I. 1961 je tovarinka Justina Trinovec med čiščenjem vagona našla v potniškem vagonu pod sedežem, žensko torbico. Torbico, v katerem je bilo 23.311 dinarjev, je izročila organom Ljudske milice na postaji. Za postopek pri opravljanju svoje dolžnosti je Justina Trinovec javno pohvabljena. Sef sekcije — Edvard Kompare.«

RADIO KOPER

PROGRAM
OD 18. DO 24. FEBRUARJA 1962

POROCILA VSAK DAN ob 7.30, 13.30 in dnevnih ob 15.00.

NEDELJA: 8.40 Z vedro pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Reportaža: Turistična sezona pred vrati — 9.15 Zabavni zvoki — 9.45 Poje Charles Trenet — 13.30 Sedmi krajci v ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.15 Poje kvartet »Harijski bratovi« — 15.30 Igrajo venki zabavni orkestri.

PONEDELJEK: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.40 Odsmak iz oper — 14.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne pesmi izvajajo Cvetka Ahlinova, Borut Lesjak in Koroški akademski orkester.

TOREK: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.40 v ritmu z malimi ansambi — 14.00 Palača zavabnih popevk — 14.30 Solca in živiljenje: Med podmladkarji Rdečega križa na Skofijah — 14.30 Poje otroški zbor osnovne šole iz Divače p. v. H. Muha — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Tečaj italijanskega jezika — II. del, 9. lekcija.

SREDA: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes reklame — 7.35 Glasba za dobro jutro — 7.45 Tečaj italijanskega jezika — II. del, 9. lekcija — ponovitev — 13.40 Odsmak iz Jugoslavije — 14.30 Za oddih in razvedrilo igrajo v pojo Lionel Hampton, The Clark Sisters, Francis Bay, Eartha Kitt in pianist Eddie Heywood z orkestrom Sid Ramon — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Poje zbor iz Doberdoba p. v. A. Verginelle.

CETRTEK: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.40 Igrajo orkester Günther Fuchsich in Peter Kramer — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Melodije za prijetno popolne — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Tečaj italijanskega jezika — II. del, 10. lekcija.

PETEK: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.35 Glasba za dobro jutro — 7.45 Tečaj italijanskega jezika — II. del, 10. lekcija — ponovitev — 13.40 Tri skladbe v. Vrabca izvajajo zbor in orkester RTV Ljubljana — 14.00 Vedre in populärne — 14.30 Odsmak iz operete »Mala Floram« I. Tijardovića — 15.15 Zabavna glasba.

KLOBUK DOL!

Arturo Toscanini je obiskal prijatelja, ki si je na vso moč prizadeval, da bi postal dober komponist. Prijatelj je nemudoma sedel za klavir in mu odigral najboljšo skladbo. Toscanini se je spraševal iz kota v koton se odkriaval in pokrival s klobukom.

»Ti je vroč?« je pribatelj vprašal in hotel odpreti okno.

»Ne, ne, nikar se ne muči,« je odvrnil sivi dirigent. »S klobukom sem le pozdravil vse dobre in stare komponiste, ki sem jih srečal v svoji skladbi.«

KAJ NISO LEPE SLIKE?

Prav rada bi imela vsi doma v naši dnevnici sobi.

Bom poskusil, draga, čeprav ti moram priznati, da se na barve ne razumem preveč in nisem imel se nikoli copića v rokah...«

Allan Edgar Poe

Zlati hrošč

»Kaj naj bi napravili?« sem rekel vzradoščeno, da se mi je takoj ponudila pritožnost, da tudi sam lahko spregovorim kakšno besedo. »Demev pojdeš in ležite v postelju!« Poslušajte moj svet. Pojdite domov in bodite pametni. Pozno je že. Spomnite se tudi, kaj ste mi obljubili.«

»Jupiter,« je kazrical na ves glas Legrand in se še zmenil na moje besede. »Jupiter, ali me lahko slišiš?«

»Da, massa Will. Že zmeraj vas lahko slišim.«

»Poskušaj les z nožem in povej, ali se ti zdi zelo trhel.«

»Trhel je, massa. Prav gotovo je zhel.«

»Vzročil trenutkov. »Vendar ni tako trhel, kakor bi lahko bil. Upam si se malo naprej po veji, toda sam, presneto!«

»Sam? Kaj pa mišlim s tem?«

»No, mislim na tega presnetega hrošča. Vraže težak je. Če ga vrzem dol, mislim, da se veja ne bo zlomiла pod težo enega samega zamoreca.«

»Oh, ti pokora!« je kriknil Legrand, ki mu je očitno zelo odleglo. »Kaj pa mislis s temi prisojenimi besedami? Ce bo vrgel hrošča na tla, ti bom tako gotovo zavil vrat, kakor sem tukaj. Poslušaj Jupiter, ali me slišiš?«

»Slišim, massa.«

»Poslušaj torej. Če si upaš po tej veji tako daleč, dokler se ti zdi varno, in če pri tem hrošča ne spustiš, ti bom dal srebrn dollar, takoj ko boš prišel dol.«

»Že grem, massa Will. Že grem,« je odvrnil zamorec. »Zdaj, zdaj bom na koncu veje.«

»Na koncu!« je zaklical Legrand skoraj preplašeno. »Hočeš reči, da si že na koncu veje?«

»Preeči bom na koncu, massa... Ooooh, moj bog! Kaj pa je tote tu?«

»No,« je zaklical Legrand vzradoščeno. »Kaj pa je? Kaj si našel?«

»Lobanja! Nič drugega kakor lobanja! Nekdo je pustil glavo na drevesu in srake so mu okljuvale vse meso.«

»Lobanja, praviš? Imenitno! Kako pa je pritrjena na vejo? Kaj jo drži?«

»Čakajte massa. Moram pogledati. Oh, to je pa čudna reč — v lobanji je velik žebelj, z njim je pribita na vejo.«

»Zdaj Jupiter pa stori načinko tisto, kar ti bom rekel. Ali me slišiš?«

»Slišim, massa.«

»Pos